

Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza

4600 Kisvárd, Flórián tér 20.

tel.: 45/405-239., fax: 500-451.

e-mail: kisvarda.szhaz@t-online.hu

BESZÁMOLÓ A MAGYAR SZÍNHÁZAK XXVII. KISVÁRDAI FESZTIVÁLJA c. rendezvénysorozatról

A fesztivál koncepciója

A 2015. június 19-27. között megtartott huszonhetedik kisvárdai fesztivál a „határon túli” magyar színházak legnagyobb seregszemléje. Egy szinte három évtizede működő fesztivál szerkezetét mindig újra kell gondolni, ahogy ez meg is történt már többször is a fesztivál története során. Már jó ideje kialakult az a koncepció, hogy ez a találkozó egy év legjobb határon túli magyar előadásainak válogatása és versenye, s ez növelte is a találkozó tekintélyét. A résztvevő színházak Kisvárdán elsősorban a legjobb művész színházi előadásaikkal szeretnének megjelenni és fontos nekik a díjakban megjelenített szakmai visszajelzés. Ugyanakkor a kisvárdai helyszíneken nem lehet minden előadást eljátszani, ezért minden évben megtörténik, hogy egy-egy színház nem tud részt venni a versenyben.

Egyre erősebben ismerhetők fel ezekben a határon túli magyar színházakban a több színházi kultúra „interferenciájának” eredményeképpen születő színházi nyelvezet jellegzetességei. A határon túli magyar színházakban az elmúlt húsz évben végbement egy egészséges nemzedékváltás a színházak vezetésében és a társulatokban is. Szakmai szempontok és erővonalak mentén ezek a színházak szerves részei országuk színházi kultúrájának, rendszeresen foglalkoztatnak román, szerb, szlovák alkotókat, a különleges helyzetű beregszászi színház pedig az orosz színházon nevelkedett. A kisvárdai szemlének ezeket az erővonalakat kellene felmutatnia, hiszen az eredmények is leginkább itt mutatkoznak. Ezen az úton talán megtalálhatjuk a kisvárdai fesztivál új arculatát és olyan működési formáját, ami minden résztvevő számára hasznos lehet. Ebben a szellemben a „hivatalos” program mellett elképzelhető lenne fontos előadások vendégül látása Magyarországról és a régióból.

Fontos, hogy a fesztivál programjába minél több műfajú előadás bekerüljön, a „művész színházi” előadások mellett akár jó minőségű, érdekes zenés előadás, mesejáték, kísérleti produkció. Ehhez viszont a városban új játszóhelyeket kell kialakítani. (Idén három játszóhelyen zajlottak az előadások: a Várszínpadon, a Művészetek Háza színpadán és a Rákóczi Stúdióban.)

A válogatásról

A kisvárdai fesztivál programját az idén Kulcsár Edit válogatta azokból az előadásokból, amelyeket a színházak 2014 márciusa után 2015 márciusáig mutattak be. A fesztivál szervezését, az egyeztetéseket legkésőbb márciusban el kell kezdeni a beadandó pályázatok illetve a hatékony PR-tevékenység miatt. A válogató az előadások egy részét a színházak székhelyén nézte meg, de több előadást látott budapesti vendégjáték alkalmával, illetve néhányat felvételtől. A válogató által javasolt versenyprogram már készen volt, amikor kiderült, hogy a felújítás miatt nem lesz használható a Művészetek Háza színházterme. Kérte a színházakat, hogy javasoljanak több zenés, szórakoztató előadást, ami a Várszínpadon előadható, de a színházak nagyobb része ebben nem volt partner, mindenki főleg a verseny, a művészi megmérettetés miatt tesz erőfeszítéseket, hogy eljőjön a kisvárdai fesztiválra. A színházak többsége igyekezett megoldani, hogy a felajánlott három játszóhely egyikén el tudják játszani a versenyprogramba meghívott előadásukat. Mikor napvilágot látott a felújítás elkezdése, úgy terveztük, hogy a Városi Tornacsarnokban állítunk fel egy 12x12 méteres színpadot megfelelő takarásokkal és színpadtechnikával ellátva. Végül kiderült, hogy csak a közművek áthelyezését és méréseket végeznek el júniusban, ezért engedélyt kaptunk arra a városvezetéstől, hogy mégis használhassuk előadások bemutatásának céljára a Művészetek Háza színháztermét, illetve a teljes alsó szintet a kiszolgáló helyiségekkel. Ez megtakarítást jelentett, mert a Tornacsarnokban felállítandó színpad nagy többletköltséggel járt volna. A színházak természetesen nagyon örültek a döntésnek, mert a Művészetek Háza színpadi viszonyait már ismerték és kissé tartottak volna az új helyszíntől.

Egy fontos erdélyi színház nem tudott végül eljönni a fesztiválra: a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház távolmaradásának fő oka az volt, hogy ebben az időszakban Gyulára készültek egy új bemutatóval az ottani Shakespeare-fesztiválra.

Az idei fesztiválon huszonnégy előadást mutatott be a résztvevő tizennyolc társulat, ebből tizennyolc szerepelt a versenyprogramban. Az előadások fele stúdióelőadás, a fele nagyszínpadi volt. Sajnos a Rákóczi Stúdióban sem lehet mindenfajta stúdióelőadást eljátszani, ezért több esetben is a Várszínpadra illetve a Művészetek Háza színháztermébe állították be a színházak a stúdióelőadásokat is. Ezért a két nagyszínpadra kevesebb szórakoztató, nagyobb közönséget vonzó előadást sikerült betervezni. Bár nagy igyekezettel, gonddal, körültekintéssel állítjuk fel a Rákóczi Szakközépiskola aulájában a stúdiószínpadot a fesztivál idejére, de a terem méretei, visszhangossága miatt sajnos nem igazán alkalmas az intim stúdióhangulat kialakítására.

A betervezett versenyelőadások közül egy előadást betegség miatt mondtak le: a Kolozsvári Állami Magyar Színház *Hattyúdal* című előadását.

A fesztivál Szakmai Zsűrijének tagjai 2015-ben: Árkosi Árpád rendező, Balogh Tibor kritikus és Spolarics Andrea színésznő.

Szakmai beszélgetések és a Kisvárdai Lapok

A fesztivál fontos eseménye a szakmai beszélgetés, amit minden nap 10-14 óra között tartottunk meg a Konferenciaközpontban (amely nagyon is méltó, kellemes és kényelmes helyszínnek bizonyult a beszélgetésekhez). A beszélgetéseken az előző nap bemutatott előadásokat elemzik a szakemberek, alkotók, résztvevők. Kulcsár Edit, úgy is mint a fesztivál művészeti tanácsadója szándéka szerint ezeket a beszélgetéseket igyekezett minél nyitottabbá tenni, elsősorban az alkotókat megszólaltatni és a kritikusokon kívül fontosnak tartotta a közönség véleményét is megtudni. Idén Perényi Balázs kritikus, drámatanár vezetésével mindenki számára nyitott beszélgetések folytak a fellépő társulatok aktív részvételével. Ezekben a beszélgetéseken rendszeresen részt vettek a fesztivál vendégei, újságírók (Bíró Bence, Kovács Dezső, Rádai Andrea, Stuber Andrea, Zappe László), a szakmai és közönségzsűri tagjai.

(Az idei közönségzsűri tagjai: Dr. Halmay Balázs, Dr. Czeglédi Zsuzsa, Tari Istvánné, Tóth Anna, Varga Luca.)

A Kisvárdai Lapok fesztiválújságot idén Szűcs Katalin Ágnes kritikus szerkesztette, a már megszokott formában minden reggel friss szám jelent meg az előző nap eseményeiről. A Kisvárdai Lapokban az előadásokról írt kritikák mellett nagyon sok interjú jelent meg a fesztivál szereplőivel is.

Kísérőrendezvények, versenyen kívüli előadások

A Rákóczi Stúdióban három bábelőadás szerepelt a gyerekek számára, a főtéren felállított színpadon két nagyobb koncertet tartottunk (Benkó Dixieland Band és Puskás Péter). Sajnos az előbbi esetben a rossz időjárás miatt sokkal kevesebben vettek részt, mint amire számítottunk. Az Aranykapu Népművészeti Egyesület a fesztivál mindkét hétvégén érdekes kézműves bemutatókat tartott, de volt egy nagyon jó és látványos gólyalásos produkció is a meghívott programok között. Filmvetítés is volt a Várdaplex Cinema moziban: a kisvárdai fesztiválon korábban már bemutatott színházi előadás által ihletett film, *A szarvassá változott fiú* Vidnyánszky Attila rendezésében, a beregszászi társulat és Töröcsik Mari szereplésével.

A fesztivál ideje alatt minden este sor került a Főtéri Színpadon egy kis zenére is. „Főtéri Zenélés” címmel amatőr zenekarok muzsikáltak a legkülönbözőbb stílusokban esténként 7-8 órai kezdettel. Az időjárás azonban nem volt kegyes hozzánk, az egész fesztivál ideje alatt hűvös, esős, szeles időben volt részünk, ami nem igazán kedvezett a fesztiválhangulat megteremtésének, pedig a Szent László utcán felállított szabadéri kávézó ennek igazán jó helyszíne lett volna.

Terveink között szerepelt, hogy a fesztiválra vendégként meghívunk neves magyarországi művészeket 2-3 személyes produkciókkal. Mivel a versenyprogram élvezett előnyt a program tervezésekor, ezért csak két ilyen előadást sikerült megvalósítani: Béres Ilona és Tordai Teri előadásában a *Szkalla-lányokat*, valamint Nagy József és Bicskei István előadásában a *Wilhelm-dalokat*. A díjkiosztó gálaest díszvendége Udvaros Dorottya volt *Majdnem valaki* című lemezbemutató koncertjével, melyen Hrutka Róbert és zenekara volt a közreműködő. A lebilincselő személyiségű színművésznő produkciója nagy siker volt.

A Konferenciaközpontban volt látható a fesztivál ideje alatt az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet vándorkiállítás *Alma és fája* címmel, Koós Károly író és leánya Kós Zsófia színésznő munkásságáról.

Fontos szólni még az idei fesztiválon a mentorcsapatokról. Intézményünk, valamint városunk lakossága minden évben izgalommal várja ezt a nagyszabású rendezvényt, az ide érkező társulatokat. A tavalyi fesztivál új kezdeményezése, - melyet az idén is folytattunk – hogy mentor-csapatokat toboroztunk Kisvárdai intézményeiből, szervezeteiből, magánemberekből. Felhívásunk célja, hogy városunk lakossága most még nagyobb vendégszeretettel, figyelemmel forduljon a résztvevő társulatok felé, hogy tagjai számára a kisvárdai tartózkodás ne csak egy „egyszerű vendégszereplés” legyen, hanem még személyesebbé tehesük a részvételüket. A mentor-csapat – ha lehet ezt mondani - egy kis időre „örökbe fogadja” a választott társulatot: informális baráti beszélgetést kezdeményez, előadásukat saját berkein belül (is) népszerűsíti, kis vendéglátást szervez számukra. Tavaly a társulatok nagy örömmel fogadták ezt a kezdeményezést, a mentor-csapat pártfogása sokkal meghittebbé, barátságosabbá tette a kisvárdai tartózkodásukat.

Nagy örömünkre a városlakók ismét csatlakoztak ehhez a kis mozgalomhoz, szervezőmunkánk révén hét mentor-csapat is létrejött, akik támogatását, fáradozását, figyelmességét és gondoskodását ez úton is szeretnénk megköszönni:

-Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata (62 fő)

Mentoraik: A Kisvárdai Görögkatolikus Egyházközség Karitászja; Nagy Józsefné alpolgármester; a Szent György Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola –Szedgéné Godek Margit pedagógus szervezésével.

-Nagyvárad Szigligeti Színház (39 fő):

Mentoraik: Kisvárdai Városszépítő Egyesület – Lengyel Szabolcs; Református Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium – Révész Balázs pedagógus szervezésével; Maklár Balázs alpolgármester.

-Csíkszeredai Csiki Játékszín (39 fő)

Mentoraik: MISTRAL Ifjúsági és Sportegyesület-Szilágyi Zoltánné; Maklári Balázs alpolgármester; Bessenyei György Gimnázium – Tari Istvánné pedagógus szervezésével.

-Kassai Thália Színház: 30 fő

Mentoraik: Szent László Katolikus Szakközépiskola, Általános Iskola Kollégium és Óvoda; a Béres József TIT Kisvárdai Egyesülete; a GE Hungary Kisvárdai Üzeme; Rákóczi-Szövetség; Borus Sándor önkormányzati képviselő

-Temesvári Csiky Gergely Színház: 39 fő

Mentoraik: Caroflex Kft; Csonka Bertalan önkormányzati képviselő; Nagy Sándor önkormányzati képviselő; KIÚT Térségi Fejlesztési Egyesület; Megoldás Közhasznú Egyesület; Apáczai Oktatási Centrum.

-Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház (25 fő)

Mentoraik: Vári Emil Társulási Általános Iskola és a Csöpi Színjátszócsoport; Bodrog László önkormányzati képviselő; Vári Vill villamossági szaküzlet.

-Újvidéki Színház (50 fő)

Mentoraik: Somogyi Rezső Általános Iskola; Rotary Club; Matus Attila önkormányzati képviselő; Megoldás Közhasznú Egyesület.

A program technikai adatai:

Ideje: 2015. június 19-27.

Szervező: Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza

A programok helye: a Művészetek Háza színházterme; Várszínpad; Rákóczi-stúdió; Konferenciaközpont; Szent László út.

A programok száma: előadások és kísérőprogramok:

-24 színházi előadás (+egy elmaradt betegség miatt)

-3 nagykoncert (Benkó Dixieland Band; Puskás Peti és barátai; Udvaros D.)

- 7 kisebb koncert (Főtéri Zenélés)
- 2 kiállítás
- 1 gasztronómiai bemutató
- 1 filmvetítés
- 1 gólyalábas produkció
- 1 népi játékpark
- 2 népművészeti kézműves bemutató

Látogatók száma: a fesztivál ideje alatt bemutatott színházi előadások látogatóinak száma: fizető néző (teljes árú jeggyel): 1.852 fő, szakmai jeggyel: 687 fő; össz.: 2.839 fő.

A kiállítások, koncertek, belépődíj nélkül megrendezett egyéb programok látogatóinak száma: kb. 4.800 fő.

Közreműködői létszám: 18 társulat: 480 fő; szervezők, lebonyolítók: 33 fő, + 10 fő iskolai közösségi szolgálatos tanuló. Szakmai közreműködők: (zsűritagok, kritikusok, újságírók, stb.): 20 fő.

A színházi fesztivál anyagai (program, szereposztások, szinopszisok, a díjazottak névsora, a Kisvárdai Lapok pdf-formátumban) megtalálható a www.kisvarda.szin haz.hu weboldalon, az előadásokról programokról készült fotók a „Galéria” menüpont „Fesztivál” pontja alatt tekinthetők meg.

Összegzés

A kisvárdai fesztivál fő erénye a szervezésben, hogy az elmúlt huszonzét év alatt a Művészetek Háza tapasztalt munkatársai egy rutinos, empatikus szervező csapatként vezénylik le a fesztivált, jól ismerik a meghívott színházakat, a határon túlról érkező vendégek speciális problémáit. Nagyon jól működtek a mentor-csapatok, fontos gesztus volt ez a vendégül látott színházaknak és a kisvárdai közönség is ezáltal sokkal inkább magáénak érezheti ezt az eseményt. Fontos lenne a mentor-programot minden fellépő határon túli színházra kiterjeszteni, esetleg további ötletekkel gazdagítani (például az összes mentor és a társulatok képviselőinek közös ünneplése a záróünnepség után). Nagyon jól működik a közönségzsűri, fontos kapocs a városbeliekhez, tulajdonképpen közönségszervező erő.

Még a fesztivál ideje alatt többen megfogalmazták, hogy nagyon jónak találták a válogatást, a versenyprogramot és a fesztivál hangvételt szakmai szempontból. Idézet az Új Magyar Szóban megjelent cikkből:

„Egy, a határon túli magyar színházi világot alaposan ismerő zsűri értékelt a produkciókat, és szakmai szempontból nagyon pozitív volt az a hangvétel is, ahogyan egymástól hagyományokban, színházi kulcsokban, színpadi nyelvben nagyon eltérő produkciókról beszélgetni lehetett. A fesztivál eltávolodása a szakmai beszélgetések megszokott, gyakran kioktató, eleve műbírálat-jellegű hangvételtől úgy érzem, jót tett az idej kiadásnak, és hozzájárult ahhoz, hogy a határon túli magyar színházak éves seregszemléje idén ne a szegény rokonok szemrevételezése legyen, hanem egy olyan fórum, ahonnan a pozitív visszajelzést őszinte örömmel, a negatívát pedig bizakodó tenni vágyással hozza haza az ember.” – véli *Czegő Csongor* a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház igazgatója.

A kisvárdai fesztiválnak talán a lényegét sikerült így megragadni: a résztvevő színházak elégedetten tértek haza szakmai szempontból. Amint az a fesztivál megnyitóján és több fórumon is elhangzott, Kisvárdán fontos infrastrukturális fejlesztések valósulnak meg: felújítják a Művészetek Házát, majd a Várszínpadot is és kilátásban van egy szálloda építése. Tartalmilag ez a fesztivál fontos értéket képvisel, fejleszteni akkor lehet igazán, ha az infrastruktúra még alkalmasabb lenne professzionális előadások lebonyolítására (ehhez a Művészetek Háza színpadtechnikai lehetőségeit is bővíteni kellene: zsinórpadlás, hang- fénytechnika). Ha a szálláshelyek színvonala emelkedik és a fesztivál költségvetése is megengedi, mind a határon túli színházi emberek, mind a magyarországi szakemberek szívesen eljönnének a fesztivál teljes időtartamára. Kisvárdára számára fontos turisztikai vonzerőt is képviselhetne, ez esetben növelni kellene a kísérőrendezvények, programok számát.

Kisvárdá, 2015. október 7.

Nyakó Béla
igazgató